

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Hazırlık Aşamasının Gerekliliği

Rinad Jamal Abu Ammar

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

rinadd92@hotmail.com

Doç. Dr. Bekir İnce

Doç. Dr. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD

bekir.ince@medeniyet.edu.tr

ÖZET

Yabancı dil öğrenme sürecinin başlangıcı dil öğrenme basamakların en önemlisidir. Başlangıçta özellikle A1 seviyesinde Türkçenin temeli atılmaktadır. Türkçenin bütün genel kuralları A1’de verilmektedir. Öğrencide sağlam bir dil zeminin oluşturulmaması becerilerde kalıcı sıkıntılara neden olabilmektedir. Bu çalışmada, öğrencinin motivasyonunu arttırmak, Türk diline ve kültürüne adapte olmasında yardımcı olmak, yabancı dil öğreniminde özellikle ilk haftalarda karşılaşılan sorunlardan kaçınmak, yabancı dil öğrenimindeki kaygıyı gidermek ve dilin temel konularda (sesletme gibi) öğrenciye sağlam bir zemin oluşturmak üzere A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının ihtiyacı araştırılacaktır. Eğitim-Öğretim programını geliştirmenin ilk basamağı ihtiyaç analizidir. Yapılan alan yazın araştırmasında Türkçe öğrenmeye başlayan yabancılara ilişkin bir giriş ya da hazırlık (A0) seviyesine ihtiyaç duyulup duyulmadığına ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu makalede Türkçe öğrenmek isteyen ve farklı dil ailelerinden gelen öğrenciler için A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının gerekip gerekmediği araştırılacaktır. Çalışma betimsel nitelikli bir çalışmadır. Bu bağlamda yöntem olarak fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Bu anlamda çalışma Sakarya Üniversitesi’ndeki TÖMER’de Türkçe eğitimi gören ve C1 sertifikasını alan 8 yabancı öğrenciyle bir giriş seviyesinin durum ve ihtiyaç analizini yapmak üzere yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre A1 seviyesinin başına bir hazırlık aşamasının eklenmesi gerektiği görülmektedir. Ayrıca böyle bir seviyenin olmaması nedeniyle belli grupların birçok sorunla karşı karşıya kalabildikleri ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Sorunlar, Hazırlık Aşaması, A0, İhtiyaç Analizi.

The Necessity Of The Preparatory Level in Teaching Turkish As A Foreign Language

ABSTRACT

The first stage of the foreign language learning process is the most important part of all. The basics of any language are set in the first levels especially in A1. Most of the general basics of the Turkish language are also given in A1 level. If a solid foundation has not been set in the beginning of the foreign language acquisition process, permanent problems can be faced later on. This paper studies the importance and the needs of a preparation level before A1 in order to increase one’s motivation in learning a new language, help learners adapt to a new language and culture, avoid or try to reduce the problems one may face at the begging of the foreign

language acquisition, reduce one's anxiety in learning a second language and to form a solid foundation which helps the learners acquire the basics of a language properly. A sound educational program should be based on an analysis of learners' needs as needs analysis (needs assessment) is a very important step in curriculum development. No researches have been found on the need for an introduction or preparatory (A0) level for learners of Turkish as a foreign language. Therefore, the need of such a preparatory level for students from different linguistic backgrounds who wish to learn the Turkish language is going to be searched in this study. This is a qualitative research therefore a phenomenological design has been used. In order to assess the learner's needs of a preparatory A0 level interviews have been conducted with 8 foreign students who have obtained a C1 proficiency level certificate in the Turkish language from Sakarya University TÖMER. According to the results obtained in this study a preparatory level before A1 is needed. In addition to that, a lot of problems have been encountered by students because of the absence of such a preparatory level.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, introduction, preparatory, A0, needs analysis

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada yabancı bir dil öğrenmek gereksinim haline gelmiştir. Küreselleşme, bütün dünyayı kültürel anlamda aynı sınırların içine taşıyan bütünleşme sürecinin adıdır. Bu bütünleşme ve hızlı gelişme sürecinde dünyaya ayak uydurabilmek için farklı dil, kültür ve ülkeden gelen insanlarla iletişim kurabilmemiz gereklidir.

“İnsanların birbiriyle anlaşmalarını sağlayan en önemli araç dildir... Ülkeler arasındaki bilimsel, siyasi, ekonomik, askeri, kültürel, sanatsal, ticari ve turizmle ilgili ilişkiler her gün daha da artmaktadır. Bu ilişkilerin sağlam zemine oturtulabilmesi için iletişim içerisinde oldukları ülkelerin dillerini öğrenmeleri gerekmektedir” (Kılınç ve Şahin, 2011).

Yabancı dil bilmeyen kişi kendi dünyasının sınırlarının içerisinde kalıp kendisini ve potansiyelini kısıtlar. Oysa yeni bir dil bilmek kişinin fikir ufku genişletmekle kalmaz kişinin kendisini ifade etmesinde farklı yolların kapılarını da açar. Öte yandan bir dili öğrenmek, o dilin kültürünü de öğrenmek demektir.

Türkçenin de özellikle son yıllarda öğrenilmek istenen dillerden biri olduğu gözden kaçmamaktadır. Türkiye'ye yükseköğrenim görmek için gelen yabancı öğrencilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Yükseköğretim Kurumunun (YÖK) raporlarına göre yükseköğrenim gören öğrencilerin sayısı son 4 yılda şu şekilde artmıştır:

Tablo 1. Türkiye’de Yüksek Öğrenim Gören Yabancıların Sayısı(URL1)

Öğretim Yılı	Erkek	Kadın	Toplam
2013-2014	33420	14749	48169
2014-2015	49533	22487	72020
2015-2016	59975	27654	87629
2016-2017	72078	36319	108397

Türkçeye yönelik gittikçe artan bu ilginin nedeni nedir? Şüphesiz bu ilgiyi ortaya çıkaran birçok sebep bulunmaktadır.

1.1. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenilme Nedenleri

Türkçe öğrenme nedenleri ile ilgili yapılan bazı araştırmalar incelendiğinde Türkçenin daha çok řu sebeplerden dolayı öğrenildiğı söylenebilir: (Tok ve Yıgın, 2013; Gürbüz ve Güleç, 2016; Balaban, 2014; Tuğ, 2016).

- Akademik Nedenler (Burs imkânları)
- Göç Nedenleri
- Akrabalık (Evlilik) Nedenleri
- Kişisel Gelişim Nedenleri (İkinci dil öğrenme, Farklı kültürü tanıma)
- İş Bulma Nedenleri
- Ekonomik (Ticaret) Nedenleri
- Siyasi (Diplomatik temaslar) Nedenleri
- Turistik Nedenler
- Türk Dizileri ve Filmleri
- Tarihi ve Kültürel Bağlar (Ortak kültür ve tarih)
- Dini Nedenler
- Türkiye'nin Jeopolitik Konumu

Çalışmalarda sunulan sebeplere ek olarak, son yıllarda ortaya çıkan *meçburi sebeplerle* (komşu ülkelerde yaşanan siyasi sorunlar gibi) ülkeye gelen milyonlarca düzensiz ve düzenli göçmenin de Türkçe öğrenimi almaya başlayan grup içerisinde sayılması yerinde olacaktır. Şüphesiz bütün bu nedenlerin temelinde var olan şey, Türkiye'nin jeopolitik konumudur. Bu konum, akademik; ekonomik; siyasi; turistik ve diğeri bütün nedenlerin de temelini teşkil etmektedir.

Burada unutulmaması gereken asıl nokta ise bir yandan Türkçe öğrenmeye yönelik ilgi, değışik sebeplerle artarken öğretim-öğrenim sürecinde bu ilgiye paralel birçok sorunun da ortaya çıktığıdır.

1.2. Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

Her dilde olduğu gibi Türkçenin de yabancı dil olarak öğretiminde çok çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Üstelik bu alana ilişkin çalışmaların son dönemde sayıca artmasına rağmen sorunların giderek fazlaştığı gözlenmektedir. Alandaki temel sorunlara bakıldığında řu sebeplerden kaynaklandığı görülmektedir:

- Ders programından kaynaklanan sorunlar (program(sız)lık)
- Öğretim kurumlarından kaynaklanan sorunlar
- Alanda bir birliğin olmamasından kaynaklanan sorunlar
- Kullanılan öğretim materyallerinden kaynaklanan sorunlar
- Öğretim tekniğı ve yönteminin kaynaklanan sorunlar
- Öğretim elemanları ve yöneticilerinden kaynaklanan sorunlar
- Türkçenin dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar
- Alfabeden kaynaklanan sorunlar

- Eğitim politikalarından kaynaklanan sorunlar.

Yukarıda sayılan her bir sorun başlı başına ele alınması gereken bir konu olmakla birlikte bu sorunlar doğrudan ya da dolaylı bir şekilde alanda başka sorunlar da ortaya çıkarır. Örneğin, alanda bir birliğin olmadığından dolayı ve alandaki programsızlığın sorunundan dolayı Gazi Üniversitesinin *Yabancılar İçin Türkçe* setinde giriş kitabı varken diğer setlerde yoktur. Bu da bir giriş seviyesinin gerekliliğini tartışmaya açmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde özel olarak hazırlanmış bir program olmamakla birlikte daha çok Avrupa konseyi tarafından hazırlanan ve yabancı dil öğretiminde kullanılan “Avrupa Ortak Diller Çerçeve Programı” öğretim programı olarak temel alınmaktadır. Dolayısıyla bu noktada çerçeve program hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır.

1.3. Türkçe Öğretiminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi¹

Küreselleşmenin bir sonucu ve global yansıması olarak sınırların yavaş yavaş kalktığı Avrupa’da, farklı kültürlerin ve toplulukların arasındaki etkileşimi engelleyen dil problemini ortadan kaldırmak, oradaki kültür ve dillerin çeşitliliği korumak ve geliştirmek, çok dilli Avrupalı olma bilincini oluşturmak ve kıtanın birliğini sağlamak amacıyla 2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından iletişimsel yaklaşımla eylem odaklı yaklaşıma dayalı olarak Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (AOÖÇ) ortaya koyulmuştur. Şubat 2018 yılında da Öneriler Çerçevesi’nin bir tamamlayıcısı olarak yeni tanımlayıcılarla birlikte yeni metni yayınlanmıştır.

“Öneriler Çerçevesi’nin amaçlarından biri, bütün paydaşlara test ve sınav ölçünlerinin gerektirdiği yeterlik düzeylerinin tanımlanmasında yardımcı olmaktır. Bu, çeşitli sınav düzenlerinin karşılaştırılmasını kolaylaştırmalıdır. Bu amaçla bir tanımlama düzeni ve Ortak Öneriler Düzeyleri geliştirilmiştir. Bunların her ikisi de kullanıcıların kendi düzenlerini tanımlamada temel alabilecekleri bir kavramlar bütünü sunar.”(Avrupa Konseyi, 2013: 28). DAOÖÇ’nin önerdiği 6 ortak düzeylerinin (A1, A2, B1, B2, C1, C2) özelliklerinden birisi esnek bir dallandırma modeli taşımasıdır. İsviçre Ulusal Fonu 1994-1995’te A1 basamaktan önce dil kullanımı için kalıplaşmış görevlerin gerçekleştirilmesiyle sınırlanan bir dil düzeyi saptanmıştır. İsviçre’de de gerçekleştirilen deneysel araştırma sonuçları, aşağı yukarı aynı kapsamda olan dokuz basamaklı tutarlı bir kümeyi önerir. Bu basamak kümesi A2 ile B1, B1 ile B2 ve B2 ile C1 arasında ara düzey basamaklarını da kapsar. (Avrupa Konseyi, 2013: 36,37). Bunun yanı sıra 2001’de yayınlanan Öneriler Çerçevesi’nin bir tamamlayıcısı olarak Şubat 2018 yılında ortaya koyulan yeni Metni’nde Pre-A1 (A1 öncesi) diye adlandırılan yeni bir seviye belirlenmiştir. Aşağıdaki ski A1 seviyesinin basit ve genel görevleri Pre-A1 (A1 öncesi) seviyesi olarak sınıflandırılmıştır:

- Dilsel ifadeyi parmakla ya da başka bir hareketle destekleyerek basit alışverişler yapabilir.
- Gün, saat ve tarihi sorabilir ve söyleyebilir.
- Bazı basit selamlaşma kalıplarını kullanabilir.
- *Evet, hayır, özür dilerim, lütfen, teşekkür ederim, kusura bakmayın* diyebilir.
- Adı, uyuğu ve medeni durumu gibi kişisel bilgileri içeren karmaşık olmayan bir formu doldurabilir.
- Kısa ve basit bir kartpostal yazabilir. (Avrupa Konsey, Council of Europe 2013,2018)

¹CommonEuropean Framework of RefrenceforLanguages; Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Metni, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı, Avrupa Ortak Dil Kriterleri, Avrupa Ortak Dil Çerçeve Metni, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni gibi çok farklı şekillerle çevrilmiştir.

Ortak çerçeve programı her ne kadar düzeylerin tespitine yönelik böyle bir basamaklandırma önerse de diğer yandan bu basamaklandırma biçiminin esnek bir yapıya sahip olduğunu ve farklı dallanma biçimlerinin de dil öğreten kurumlar tarafından benimsenerek uygulanabileceğinin altını çizmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde program geliştirmeye yönelik çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Oysa verimli bir dil öğretimi için öğrencilere ve öğrencilere yol gösterecek bir yol haritasına ihtiyaç vardır.

1.4. Program Geliştirme

Eğitimde birkaç program geliştirme modelinin olmasına rağmen modellerinin hemen hemen hepsinin ortak özelliği ilk basamağın “ihtiyaç belirleme” basamağı olmasıdır. *“İhtiyaç saptama, program geliştirme çalışmalarının kayda değer bir kısmını oluşturmaktadır. Programın hazırlanması için herhangi bir programın ihtiyaçlarının belirlenmesiyle beraber bu ihtiyacın en iyi şekilde karşılanması için gerçek ihtiyacın ne olduğunun belirlenmesi gerekmektedir”*(Demirel, 2011:74)

Yeni bir şey ortaya koyulmadan önce ona duyulan ihtiyacın öncelikle araştırılması gerekmektedir. *“İhtiyaç kavramı nedir? İhtiyaç, genel olarak, insanın sahip olması gereken ve olmadığında eksikliği hissedilen bir kavram olarak tanımlanmaktadır... İhtiyaç analizi de doğal olarak eğitim programlarında öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına odaklanmaktadır. Söz konusu ihtiyaçların belirlenmesinin ardından bu ihtiyaçlar öğrenme amaçlarına dönüştürülür ve program geliştirme yöntemleri, öğrenme etkinlikleri ve öğretim araç-gereçleri gibi unsurları geliştirebilmesi için bir temel oluşturur. Yani, ihtiyaç analizi, program geliştirmenin ilk basamağını oluşturmaktadır ve daha sonraki ders etkinlikleri için geçerlik ve sağlamlık teşkil eder”*(Richterich, 1980 akt. Koçer 2013:16).

1.6 Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırmak, Türkçe'nin temelini sağlam bir şekilde atmak, özellikle öğrenme sürecinin başlangıcındaki karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak, yabancı dil öğrenirken yaşanan kaygıyı gidermek ve öğrencileri motive etmek adına A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasına ihtiyaç duyulup duyulmadığını analiz etmektir. Bu bağlamda araştırmanın hedefi, Türkçe öğrenmek isteyen ve farklı dil ailelerinden gelen öğrenciler için A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının gerekip gerekmediğini öğrencilerin bakış açısıyla tartışmaya açmaktır. Ayrıca A0 seviyesi oluşturulacaksa bu seviyenin önemi, süresi ve içeriğine ilişkin öğrencilerin görüşleri ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Motivasyon, yabancı dil öğreniminde başarıyı etkileyen ve belirleyen en önemli faktörlerden biri olduğu için hazırlık aşamasının öğrencinin motivasyonuna etki edip etmediği araştırılacaktır.

Gazi Üniversitesinin *Yabancılar İçin Türkçe* setinde *Giriş* kitabı bulunmasına rağmen diğer yabancılar Türkçe öğretim setlerinde bir giriş seviyesi bulunmamaktadır. Yapılan alan yazın araştırmasında Türkçe öğrenmeye başlayan yabancıların bir giriş seviyesine ihtiyaç duyup duymadığına ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Oysa bir dilin öğretimi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanması ile başlar.

Dolayısıyla bu araştırma A1'den önce bir hazırlık aşamasının gerekip gerekmediğini tartışmaya açması ve ileride bu konuda yapılacak ihtiyaç analizlerine veri oluşturması bakımından önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) çalışmasıdır. Olgu bilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 72).

2.2 Çalışma Grubu

Araştırmadaki çalışma grubu farklı ülkelerden gelen, farklı alfabeleri kullanan ve farklı dil deneyimlerine sahip gönüllü öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya Sakarya Üniversitesinin TÖMER’de Türkçe eğitimi görmüş olan, C1 sertifikasına sahip ve farklı dil ailelerinden gelen 8 yabancı öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerden altısı herhangi bir giriş eğitimi almadan doğrudan A1 seviyesine başlamış ancak ikisi Gazi Üniversitesi giriş kitabını görmüşlerdir. Katılımcıların bilgilerinin gizli kalması amacıyla K1,K2...K8 şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

K1 ve K3 şeklinde kodlanan katılımcılar Gazi Üniversitesi *Yabancılar İçin Türkçe Giriş* Kitabını görmüş katılımcılardır.

2.3 Verilerin Toplanması

A1’e başlamadan önce bir hazırlık aşamasının gerekli olup olmadığını araştırmak amacıyla Türkiye’de Türkçeyi öğrenmiş öğrencilerle yarı yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır. Veriler açık uçlu sorular sorularak toplanmıştır. Araştırmacıların belirlediği çerçeve doğrultusunda sorular sorulmuş, katılımcıların verdiği cevaplara göre soruların kapsamı genişletilmiştir. Görüşmelerin nasıl gerçekleşeceği açık bir şekilde katılımcılara iletilmiştir. Görüşmeler yapılmadan önce sorulacak soruları içeren bir görüşme formu hazırlanmıştır. Formu hazır hale getirmek için öğrencilerle pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerden hareketle amaca uygun kullanılacak bir taslak form ortaya çıkmıştır. Öncelikle katılımcılarla yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmış sonrasında bu görüşmeler yazıya geçirilmiş elde edilen veriler fenomenolojik analize tabi tutulmuştur.

2.4 Verilerin Analizi

Veriler çözümlenirken nitel veri analiz tekniklerinden fenomenolojik analiz kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşananları anlamaya ve arka planda var olan nedenleri, anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan analizde verinin kavramsallaştırılması, işletimselleştirilmesi ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatımla sunulur, temalar ve örüntüler çerçevesinde de elde edilen bulgular açıklanarak yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3. BULGULAR

Elde edilen sonuçlar ve sorulara göre bulgular birkaç temanın altında toplanmıştır. Her bir başlığın altında cevaplar kategorize edilip tablo halinde sunulmuştur².

²Çalışmada deneklerden elde edilen veriler sözlü dile aittir. Dolayısıyla herhangi bir müdahalede bulunmamıştır

1. Öğrencilerin dil deneyimleri

Öğrencilere sorulan ilk soru öğrencilerin dil deneyimleri ve seviyeleri ile ilgilidir:

Tablo 2. Katılımcıların Dil Deneyimleri

Katılımcılar	Bildikleri Diller (Ana dilleri dâhildir)
K1	Gürcüce ve çok az İngilizce (Latin alfabesi bilmekte)
K2	İspanyolca, Portekizce ve İngilizce
K3	Gürcüce (Latin alfabesi bilmekte)
K4	Gürcüce, İngilizce ve biraz Rusça
K5	Arapça ve İngilizce (B1)
K6	Arapça, Fransızca, İngilizce
K7	Rusça ve Çeçence (Latin alfabesini çok az görmüş)
K8	Arapça ve az İngilizce

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların farklı dil deneyimleri sahip oldukları görülmektedir. Dikkat edildiğinde öğrencilerin üçü Gürcü alfabesi, biri Latin alfabesi, biri de Kiril alfabesi ve diğer üçü de Arap alfabesini kullanmaktadır. Neredeyse tüm katılımcılar İngilizce bildikleri için Latin alfabesini tanımakta ancak bir öğrenci (K7) Latin alfabesini tanımamaktadır.

2. A1 seviyesinde alınan eğitimi değerlendiren sorular

Çalışmanın bu bulgusu, öğrencilerin A1 seviyesinin işleniş biçimi ve o seviyede kullanılan öğretim materyali ile ilgili düşüncelerden oluşmaktadır. Bu tema 3 soruyu kapsamaktadır. Cevaplar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 3.A1 Seviyesinde alınan eğitimi değerlendiren sorular

Sorulan Sorular	Örnek Görüşler
A0 eğitimi almadan A1 seviyesine başlamak dil öğreniminizde birtakım zorluklara neden oldu mu?	<p>K5: “ Alfabe anlatmadan hemen girişiz merhaba, nasılsın ve diğer tanışma kalıplarla başladığımız için ilk başta biraz zordu”</p> <p>K4: “ <i>Hiç değildir. Çok kolaydı, derste çok sıkılıyordum</i>”</p> <p>K1: “ <i>Ben Gazi temel kitabı aldım. O yüzden A1 benim için zor değildi</i>”</p> <p>K2: “ <i>Ben kitap kolay buluyorum ama çok hızlı ders anlatıyorlar o yüzden bana biraz zor oldu</i>”</p>

<p>A0 eğitimi almadığınız için Öğretmenlerin özellikle ilk haftalarda dersi gerekenden hızlı anlattıkları hissine kapıldınız mı?</p>	<p>K3: “ Benim için iyiydi ama Latin alfabe bilmeyen kişi için, eer... Bir arkadaşım vardı, Hindistanlı, alfabe çok farklı. Onun için çok zordu. Onlar için daha zaman lazım”</p> <p>K4: “ Genel iyiydi ama alfabe çok yavaştı o kadar olmamalıydı. Yani bir ders böyle bir gün A..B..C..D.. .Çünkü herkes zaten biliyor bu Latin alfabe sadece bu Ç fark var Ğ var ama kolay ya ”</p> <p>K7: “ Bilmiyorum. Ben sadece Kiril harfleri biliyorum önce söyledim... Yani ana dilim için, ilk başta Latin harfleri benim için zordu. Yavaş okuyorum. Ama sonra alıştım”</p> <p>K2: “Eem benim için çok hızlı. Bazı öğrenciler için çok yavaş bilmiyorum ama ben benim için konuşuyorum. ”</p> <p>K5: “Hızlı olması gereken yerlerde yavaştı ve bazen yavaş olması gereken yerlerde hızlıydı. Denge yoktu; kitaptaki en son ünite, 6.ünite A2’de aldık çünkü zaman yoktu. Dolayısıyla şimdiye kadar isim tamlamasında sıkıntı çıkmaktayım çünkü isim tamlaması 6. ünite de anlatılmış”</p>
<p>A1 seviyesinin okutmanın Türk kültürünü yeterince tanıtabilmesi açısından yeterli olduğuna inanıyor musunuz? Sizce A1’den önce A0 eğitimi almak kültür aktarımı açısından gerekli midir?</p>	<p>K3: “ Hatırlamıyorum ama bir gün Atatürk doğum günü falan vardı bilmiyorum. Hoca geldi, kalkın dedi. Atatürk için bir şarkı dineleceğiz sonra oturacağız. Yaptık. Başka demedi”</p> <p>K4: “Hmm bilmiyorum. Kitapta var konular gibi, mesela yemek. Türkiye’de nasıl anlatıyorlardı”</p> <p>K1: “ Temel ve A1 kitabında hayır çünkü biz zaten anlamazdık. Biz Türkçe bilmiyorduk ama sonra B1’de evet”</p> <p>K5: “Kültür hiç anlatılmadı ama ilk başlarda anlatılması gereken bir şey bence. Yani mesela selamlaşma verirken sadece dil açısından ve kullanılan ifadeler değil, Erkek Türklerin selamlaştığında kafa vurarak selamlaştıkları da anlatılmalıydı. B1’de kültürü anlatmaya başladılar ama bence geç kaldılar. Kültürü ilk haftalarda öğrenmek, dili ve mantığını öğrenmemize yardımcı olur.”</p>

İlk iki sorunun cevapları incelendiğinde, eğitim zorluğuna ve hızına ilişkin farklı cevaplarla karşılaşmıştır. Öğrencilerden birisi giriş kitabı ile eğitim aldığı için A1 seviyesini kolay bulduğunu söylemiş üç öğrenci konuların hızlı anlatıldığını, beş öğrenci hızlı anlatılmadığını söylemiştir. Bir öğrenci A1 seviyesinin çok kolay olduğunu ve öğretmenin çok yavaş anlatmasından sıkıldığını başka bir öğrenci ise A1 seviyesinin çok hızlı anlatıldığını söylemektedir. Latin alfabesini ve İngilizceyi bildiği için Türk alfabesine tam gün ayırmanın fazla olduğunu düşünen bir öğrenci varken Latin alfabesini çok az bilen, okurken zorlanan ve yavaş okuyan bir öğrenciye de rastlanılmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin anadillerinin tipolojisine ya da dil özgeçmişlerine, yaşlarına, eğitim seviyelerine, kişisel farklılıklarına vs. göre cevapların değişiklik gösterdiği gözlenmektedir. K2 kodlu öğrencinin cevabı, konu kolay olsa da uygun zaman dilimi verilmediğinde dil öğreniminin zorlaştığını ortaya koymaktadır.

Üçüncü soruya bir öğrencinin evet, yedi öğrencinin ise hayır dediği görülmektedir. Buna göre A1 seviyesinde Türk kültürüne yeterince yer verilmediği söylenebilir. Bu ise kültür aktarımının özellikle başlangıç seviyesinde göz ardı edildiğini ortaya koymaktadır. Yabancı bir dili kültürüyle beraber öğretmek, aslında öğrencinin dili anlamasına ve algılamasına da yardımcı olmaktır. Gürsoy ve Güleç’in söylediği gibi “Kültür öğelerinin verilmediği bir dil öğretimi, amacına ulaşamaz.” (2015:102)

3. İlk haftalarda karşılaşılan zorluklar ile ilgili sorular

Bir sorunun çözülmesinin ilk adımı, sorunu belirlemektir. Öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecini, özellikle ilk haftalarda, kolaylaştırmak için hangi tür zorlukları yaşadıklarının belirlenmesi gerekir.

Bu tema üç soru barındırmaktadır: Karşılaşılan zorluklar, alfabe ve motivasyon.

Tablo 4. İlk haftalarda karşılaştığınız zorluklar nelerdir?³

Karşılaşılan Zorluklar	f	Örnek Görüşler
Anlama	4	<p>K2: “Biz hiç bir şey bilmiyorduk ve onlar sadece Türkçe konuşuyordular. O zaman belki bir haftada iki haftada İngilizce konuşsaydı daha kolay olurdu.”</p> <p>K5: “ Hocayı anlamakta, harfleri telaffuz etmekte ve dilin mantığı anlamakta zorluk çekiyordum. Okumam sıfırdı diyebilirsiniz. Bu bana çok büyük sıkıntılar yaratıyor. İlk başta bunun yüzden Türkçeden nefret ettim biraz”</p> <p>K7: “ Ben İngilizce bilmiyorum. Bazen zor bir şey var. Hoca İngilizce söylüyor çünkü İngilizce ortak dil ya da öğrenciler birbirine söylüyor ama ben İngilizce bilmiyordum. Hoca Rusça bilmiyor o yüzden benim için biraz zordu.”</p>
Telaffuz/Sesletim	3	<p>K8: “ Türk alfabesi bana çok zor geldi. Yazma, okuma, konuşma ve dinlemede”</p>
Okuma	3	<p>K7: “ Latin harfleri bilmediğim için. Yavaş okuyorum. O biraz zordu ilk başta. Sonra alıştım”</p>
Dil mantığı	2	<p>K5: “ Hocaya hep biz sorardık, yüklem nerede olur diye, başta mı sonunda mı? Cümlelerin sözdizimini sorardık. Kafamız çok karıştı bu açıdan. O bize hiç demedi ki Türkçe eklemeli bir dil olduğu, kelimelerin dizimi değişebileceği.”</p>
Zorluk yoktur	3	<p>K3: “ İlk haftalarda sıkıntılar karşılaşmadım. Çünkü burada tanıdığım ve Türkçe bilen arkadaşım vardı. Eğer bir şey... İstediyim zaman o bana yardım ediyordu. O yüzden zor benim için olmadı. Ama bence yurtdışından gelen arkadaşlar burada kimse eğer yoksa çok zor olacak onun için çünkü bir şey yapamıyor tek başına.”</p> <p>K6: “ İlk başta zorluk çekmedim çünkü hem TÖMER’de okuyordum hem de internetin üzerinden Arapça ile Türk dilini anlatan videoları izliyordum. İkisi beraber yaptığım için zor gelmedi”</p> <p>K4: “Benim için zorluk yoktu. Tam tersi benim için çok kolaydı. Yani benim için</p>

³Bir öğrenci birkaç sorun dile getirmiş olabilir.

		<i>zor şey sıkılıyordum.”</i>
--	--	-------------------------------

Tablo 5. Türk alfabesi ve motivasyon ile ilgili sorular

Sorulan Sorular	Evet	Hayır	Örnek Görüşler
Türkçeyi ilk öğrenmeye başladığınızda uyum ya da motivasyon sorunu yaşadınız mı?	8	0	<p>K1: “ Evet... Tabi. Çünkü Türkçe öğrenimiyle hem Türkiye'ye alıştıyordum. Yani yeni kültürel alıştıyordum. O yüzden zordu adaptasyon. Sadece Türkçe öğrenmiyordum. Her şey yeniydi o yüzden zor oldu yanı.”</p> <p>K2:“ Evet... ben motivasyon hiçbir zaman bulmadım. Ben mesela İngilizce öğrendiğim zaman gerçekten motivasyon vardı. Türkçe sevmediğim için belki motivasyon bulmadım çünkü çok zor olduğu için.”</p> <p>K4: “ Biraz... Mesela bazen bu derslerde sıkılıyordum çünkü çok kolaydı benim için, sıkılıyordum falan. Türkçe daha geliştirmek için sadece bu derslere giriyordum, hiç bir şey yapmıyordum. Mesela daha motivasyon olmak için dizileri falan izleyebilirdim ama onu yapmıyordum.”</p> <p>K5: “Evet çok, Türkçe A1'de ve A2'de çok zor olduğu için Türkçe konuşabileceğimi zaten düşünmedim. Dilin mantığı bizim için zordu. Çünkü daha önce Türkçe hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Bizim anadilimizden ne kadar farklı olduğu ya da dilin öğrenme anahtarını bize hiç anlatmadılar.”</p> <p>K6: “ Evet, özellikle Türk kültürüyle adaptasyon sorunu yaşadım. Ama genel olarak iyiydi.”</p> <p>K8: “ Evet, çünkü bize ilk gelen hoca iyi değildi. Türk, Türkçeyi hakkımdır ama ders anlatım yeteneği yoktu. Temelimiz o yüzden kötüydü. Temel kötüyse onu düzeltmek zordur.”</p> <p>K3: “Adaptasyon sorunum yoktu çünkü tanıdığım birisi vardı burada. Ama motivasyonum yoktu çünkü her zaman stresliydim sınav için. Sınav biliyoruz her zaman anlattıklarından daha zor olacaktı. Sınav için çalışıyorduk sadece.”</p>

<p>Türk alfabesini öğrenirken sesletim ya da imla açısından zorluk çektiniz mi?</p>	<p>7</p>	<p>1</p>	<p>K8: “ İngilizce biraz bildiğim için harfler çok zor değildi. Ama ünlülerde özellikle noktalı olanlarla ve P,B harfleriyle şimdiye kadar sıkıntı çekiyorum.”</p> <p>K7: “ <i>Latin harfleri bilmediğim için ilk başta okumak ve yazmak biraz zordu ve yavaşım. Ama telaffuz olarak sıkıntı yoktu.</i> ”</p> <p>K6: “ Telaffuzda sıkıntı çekmedim çünkü Fransızca biliyorum o yüzden doğru telaffuz edebilirim ancak kelimenin söyleyişinde sıkıntım var çünkü Türkçe kelimeleri Fransızcadaki kelimelerden ses olarak daha çok karmaşık. Harfin telaffuzu aynı ama kelime olarak çok farklı çünkü Türkçede aynı kelimenin içerisinde yüksek ve düşük sesler vardır. <i>Konuş-mu-yorum</i> kelimesindeki gibi, mu dediğimizde seste bir yükseliş oluyor.”</p> <p>K5: “ Alfabe öğretirken çok hızlı sadece bir günde öğretildi ve ilerde hiç üzerinde tekrar durulmadı. O yüzden bugüne kadar ünlü harflerde sıkıntılarım vardır. Yazmada da mesela hoca Ö dediğinde O yazıp geçerdim, Ç’in yerinde de TŞ yazardım. Bence alfabe çok önemlidir. Çünkü alfabede sıkıntı varsa yazma, konuşma, dinleme ve okumakta olur. Özellikle üniversitede okuyan bir öğrenci için ders anlamakta çok sıkıntı yaratır. Mesela hoca ders anlatırken, not almam gerektiğinde kelimeyi yanlış dinleyip yanlış yazardım. Eve gidip sözlüğe baktığımda ya da Türk bir arkadaşşıma sorduğumda böyle bir kelime bulunmadığı ve yanlış yazdığımı farkında varıp konuyu anlayamam.”</p> <p>K4: “<i>Hiç çıkmadım</i>”</p> <p>K3: “<i>İngilizce ülkemizde ikinci dil olarak sayılır. O yüzden Latin harfleri kullanıyoruz biz. Harfler zor değildi. Sadece iki harf zor oldu. Benim dilimde bu harf değil. O yüzden zor. Mesela; U, Ü, I ve P ve F⁴ bunları çok karıştırıyorum. Sadece alfabe bir gün verdiler. İkinci gün başka bir şey verdiler.</i>”</p> <p>K2: “ <i>Evet, mesela Ö iki noktayla Ü I... İki yıldan beri buradayım şimdiye kadar telaffuz edemem... Yanı iyi bir şekilde telaffuz edemem. Alfabeyle daha çok zaman ayırmaları lazımdı. Çok hızlı anlattılar</i></p> <p>K1: “ <i>eee var, günümüze kadar var çünkü benim dilim farklı olduğu için I İ Türkçede değişiyor bizde fark etmez hepsi İ iki değil bizde o yüzden hala zorlanıyorum. Hem de P F⁵ hala zorlanıyorum bu harfleri. Bir de I Ö Ü bizde yok bu harfleri</i></p>
---	----------	----------	--

⁴Bu harfleri söylerken de yanlış söyledi.

⁵P F telaffuz ederken ikisi P olarak söyledi

Öğrencilerin %50'si ilk haftalarda anlamada sıkıntı yaşadıklarını söylemiştir. Yabancı dil öğretim sürecinde doğal olarak çoğu öğrenci zorlanmaktadır.

İlk haftalarda zorlukla karşılaşp karşılaşmadıklarına ilişkin soruya öğrencilerden üçü hayır cevabını vermiştir. Bu üç öğrenciden ikisi, zorlanmama nedeni olarak kaynak dilde yardımı göstermiştir.

K5 ve K7 başta olmak üzere öğrencilerin cevapları incelendiğinde, özellikle Türk alfabesinde yaşanan sorunların yalnızca telaffuzu etkilemediği başka sorunlara da neden olduğu görülmektedir. Nitekim Demir ve Güleç de bu duruma parmak basmaktadır: “A1 seviyesinde alfabeye ve sesletim çalışmalarına gereken önemin verilmemesi, ileri seviyelerde dahi düzeltilemeyen kalıcı telaffuz sorunlarına neden olmakta, iletişimde en önemli araç olan konuşma ve dinleme başta olmak üzere tüm hedef temel becerilerde iletişimsel yeterliliğe ulaşmada güçlük yaratmaktadır.” (Demir ve Güleç, 2015:122)

İkinci soruya verilen cevaplar da katılımcıların adaptasyon ve motivasyon sorunu yaşadığını göstermektedir. Verilen cevaplar öğrencilerin dil öğrenmeye yönelik motivasyonlarındaki düşüşü göstermektedir. A1 seviyesinin çok kolay olduğunu söyleyen öğrenci dahi özellikle konuşma aktivitelerinin yetersizliğinden ve bu nedenle derste sıkıldığından, motivasyonunun düştüğünden söz etmektedir.

Bu aşamada soruların hazırlık aşamasının gerekliliği ile ilgili doğrudan ilintili görülmeyebilir. Ancak öğrencilerin yeni bir ülkeye, halka ve kültüre alışmaları için zaman ihtiyaçları olduğu unutulmamalıdır. “Yabancı dil öğrenen bireylerin başlangıçtaki kaygı düzeyleri en üst seviyededir. Bireyler dilini öğrendikleri kültürle tanışıkça, ortak kültür değerlerini keşfettikçe bu kaygı düzeyi makul seviyeye iner. Kaynak kültür ve hedef kültür ekseninde oluşturulacak yabancı dil öğretim sistemleri sayesinde; öğrenen bireyler ilk defa karşılaştıkları hedef kültür unsurlarına olumsuz ve yüksek kaygıyla bakmayacak; bu sayede kısa zamanda istenir düzeyde motivasyon (ki yabancı dil öğretiminin en önemli ayağıdır.) sağlanmış olacaktır.” (Yiğit ve Arslan, 2014: 3)

Dolayısıyla kültürü de önceleyen bir hazırlık aşamasının seviye olarak planlanması, yukarıda sözü edilen sorunların azalmasında etkili olabilir.

4. Hazırlık aşamasının gerekli olup olmadığı ile ilgili sorular

Çalışmanın ana amacına koşut olarak öğrencilerin böyle bir aşamaya duydukları ihtiyacı araştırmak yerinde olacaktır. Bu amaca yönelik iki soru sorulmuştur: Bunlardan ilki, öğrencilerin A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının olmasını olumlu bulup bulmadıklarıyla ilgilidir. Diğer ise Türkçenin öğrenildiği coğrafyanın öğrencilerin dil gereksinimleri ve ihtiyaçları üzerinde bir etkisi olup olmadığını araştırmaktır. Zira bir dili o dilin kullanıldığı coğrafyada öğrenmek, hazırlık aşamasının gerekliliği üzerinde etkili olabilir.

Tablo 6. Hazırlık aşamasının gerekliliği

Sorulan Sorular	Örnek Görüşler
Dili Türkiye’de yaşarken öğrendiğiniz için A1 seviyesinde kitaptan ya da	<p>K2: “Evet, Türkçe hiç bilmediğimiz için ilk başta İngilizce olsa iyi olurdu.”</p> <p>K1: “ Gazi Temel kitap ile başladığımız için her şey anlaşılır şekilde”</p> <p>K3: “ Yok bence bize anlatılan şekli iyiydi”⁶</p>

⁶Gazi Giriş kitabı alan bir öğrencidir

<p>izlenen yoldan farklı bir yöntemle konuların anlatılması gerekir mi? Size göre kitaptaki sıralama, gereksinimlerinize paralel midir?</p>	<p>K4: “<i>Normal aynı olmalı.</i>”</p> <p>K5: “ Türkiye’de yaşadığımız için mi bilmiyorum ama genel olarak başlangıçta A1 kitaptan önce bizi Türkçeye hazırlatan bir şey olmalı.”</p> <p>K6: “Tabi ki de çünkü Türkiye’de yaşayan yabancı öğrenci dil öğrenirken karşına çıkacak olan zorluklarla daha hızlı karşılaşacak... Adaptasyon süresi daha kısa olacaktır. O yüzden bazı önemli şeyler kalıplaşmış ifadeler gibi daha hızlı öğrenmeli bence. Ancak öğrenci kendi ülkesinde yaşıyor olsa yabancı dili öğrenmeye daha çok zamanı vardır ve zorluklarla daha yavaş karşılaşır.”</p> <p>K7: “ <i>bilmiyorum. Çok zor soru.</i>”</p> <p>K8: “ Tabi ki de. Türkiye’de İngilizce konuşabilen insanların sayısı çok azdır. Aynı zamanda Türkçe bilmeyen kimse Türkiye’ye yeni geldiği için yapması gereken çok şey vardır. Ona yardım edebilecek birisi olmasa, otobüsten tek başına nasıl ineceğini, dolmuşu nasıl durduracağını bilmez. O yüzden bence en azında bir Türk’le basit sohbet yapabilmek adına ve günlük hayatında basit şeylerde tek başına becerebilmesi için A1’den önce ilk başta biraz iletişimsel bir şey öğretilmeli, ezberleyerek olsa da. Benim erkek kardeşim yeni geldi Türkiye’ye Türkçe bilmediği için tek başına bırakamıyorum. Tek başına otobüsten inemiyor. Bunlar TÖMER’de öğretilirse daha kolay olurdu.”</p>
<p>A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının olması olumlu buluyor musunuz? Neden?</p>	<p>K1: “<i>Olumlu olumlu tabi. Çok iyiydi çünkü en önemli kelimeleri öğrettik (öğrendik kastediyor) en kullandığı kelimeleri öğrettik temel aşamada. Ve iyiydi tabi ve A1 seviyesi zor değildi tabi.</i>”⁷</p> <p>K2: “ <i>Gerekıyor bence.</i>”</p> <p>K3: “<i>Zaten öyle bir şey veriyorlar 2 hafta Gazi giriş kitabı var ya. Tabi olumlu, olumsuz niye olacak? Ne zaman kaç gün öğreniyorsan tabi ki senin için fayda ama o kitap olmaması lazım başka bir şey kitap çünkü ne şeyler yazıyor. Orada bilmediği gramer yazıyor. Mesela burada çöp atmayın. Ben atmayın O emir kipi bilmiyordum B2’de gördüm bu gramer mesela. O yüzden ona gerek yok. Ona ne gerek varsa koysunlar.</i>”</p> <p>K4: “<i>Olumlu olacaktı bence mesela bu hazırlıkta bu merhaba nasılsın o kadar basit bir şeyler öğrettiysen A1’de bu kadar basit şeyler için zaman kaybetmeyeceksin.</i>”</p> <p>K5: “ Evet çok gereklidir. Dili öğrenmek için motivasyon vermesinde çok önemli olurdu. Dilin temeli ve ana anahtarları A1’den önce öğrenmek çok önemli olurdu.”</p> <p>K6: “ Tabi daha iyi. Böylece Türk halkla daha hızlı adapte olurdu ve dili daha iyi anlardım çünkü Türkçe seslendirilmeli bir dil. Telaffuza çok dayalı</p>

⁷Gazi Giriş kitabı alan bir öğrencidir

	<p>bir dil. Bu hazırlık aşaması, özellikle biraz eğlenceli olursa öğrenciye Türkçeyi sevdirecektir. Öğrenmek zorunda kaldığını hissetmeyecektir. Yabancı bir dili öğrenmek istiyorsan o dili sevmelisin ve seviyorsan motivasyonun olur ve öğrenmek için her şey yaparsın Özellikle etkinliklerle dolu olsa. İyi bir şekilde adapte ettiğime rağmen yeniden daha iyi olurdu ve dile daha iyi ve hızlı alıştırdım”</p> <p>K7: “<i>Bilmiyorum. İçeriği ne olacağına bağlıdır bence. Faydalı olabilir ya da zaman kaybı olabilir.</i>”</p> <p>K8: “ Evet bence gereklidir. Özellikle çünkü bugüne kadar alfabeyle sıkıntım var. En azından dili öğrenmeye başlamadan önce günlük ifadeler ezberleyip dile ipucular verir.”</p>
--	---

Türkiye’de yaşadıkları için farklı ihtiyaç ya da gereksinim duymadıklarını söyleyen üç öğrenciden ikisi, Gazi Üniversitesinin giriş kitabını okuyan öğrencilerdir. Ayrıca bu üçü Gürcü’dür. Gürcücenin dil tipolojisinin Türkçeninkine benzemesi böyle bir gereksinimi hissetmemelerinin nedeni de olabilir. Bir öğrenci kararsızken diğer 4 öğrenci Türkçenin geleneksel yöntemden farklı bir şekilde anlatılması gerektiğini dile getirmiştir. Öğrencilerin Türkiye’de olmaları nedeniyle iletişimsel ihtiyaçların ön plana çıktığını söylemek mümkündür. Öğrenciler günlük hayatta karşılaşacakları iletişimsel sorunlarla baş edebilmek için kendilerine günlük hayatta kullanılan dilin bir an önce öğretilmesi gerektiğini düşünürler. Bir hazırlık aşamasının bulunması bu ihtiyacı karşılamada etkili olabilir.

“Eğer, amacınız bir yabancıyı Türkiye’de lisans veya lisansüstü öğrenim görebilmesini sağlayabilecek düzeyde bir dil öğretiminin yapılması ise belirlemeleriniz farklı, ev hanımlarına günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri düzeyde Türkçe edindirmekse belirlemeleriniz farklı olacaktır” (Barın, 2003:312).

Bununla birlikte ikinci soruya bakıldığında, sekiz öğrencinin biri bilmiyorum cevabı vermişken yedisi bir hazırlık aşamasına ihtiyaç duyduklarını söylemiştir. Öğrenciler; özellikle önemli ve sık kullanılan kelimeleri bir an önce öğrenebilmek için, A1 seviyesinin kolay hale dönüşebilmesi, bu seviyede fazla zaman kaybetmemek ve arzuladıkları motivasyonu elde edebilmek için hazırlık seviyesine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan deneklere göre hazırlık aşaması aynı zamanda Türk diline bir kapı niteliğindedir. Türkçeye, Türk kültürüne ve halkına hızlıca uyum sağlamak, dili daha çok sevebilmek, iletişimsel becerilerini geliştirebilmek ve harfleri, sesleri doğru sesletmek için hazırlık aşamasının faydalı olacağını düşünmektedirler.

5. Hazırlık aşamasının süresi ve içeriği ile ilgili sorular

Bir hazırlık aşamasının gerekliliği tespit edilirse yapılacak ilk adımlardan biri yapılan ihtiyaç analizinden hareketle bu aşamanın kazanımlarını ve amaçlarını saptamaktır. Bu bağlamda öğrencilere şu sorular sorulmuştur:

- ❖ A1 seviyesi başlamadan önce Türk dili hakkında ön bilgilendirme verilmesi olumlu bir şey midir?
- ❖ Öğretmen ya da kitap yazarı siz olsaydınız ilk haftalarda Türkçeyi hiç bilmeyenlere nasıl öğrettirdiniz? İlk başta hangi konuları işlerdiniz?

- ❖ Hazırlık aşamasının olmasını olumlu buluyorsanız sizce bu seviyenin içeriğinde neler olmalıdır? Ayrıca bu aşamının süresi ne kadar olmalıdır?

Tablo 7. Hazırlık aşamasının içeriği

Önerilen Konular	f	Örnek Görüşler
Telaffuz ve Alfabe	8	A1 seviyesi başlamadan önce Türk dili hakkında ön bilgilendirme verilmesi olumlu bir şey midir?
Tanışma	8	K3: “ Benim için bu önemli değil. Önemli olan mesela şimdiki zaman diyecek en kullandığımız şey ve harfler, okuma bunlar biliyorsa çok kolay olacak onun için ”
Diyalog ve Konuşma Pratiği	4	K2: “İspanyolca çok uzak oluyor. Daha iyi olurdu yanı” K4: “ Bence hiç alaka yok. Ama Gürcüce Türkçe gibi yüklem sonunda geliyor. Ekler de var bizde.”
Kalıplaşmış İfadeler ve Günlük Hayatta Kullanılan Basit Cümleler	4	K5 “ Bu bilgilendirme, dilin öğrenimini kolaylaştırırdı. Dile bir giriş sayılırdı. Ben bir anda dili öğrenmeye başladım. Sanki biri gelip beni Türkçeye itti anıdan. Türkçenin mantığı Arapçanınkinden çok farklıdır. Dili öğretmeden önce dilin mantığı öğretilirse çok daha kolay olur beyinlerimize.”
Sayılar	3	K6: “ Tabi ki de bence ilk başta genel olarak Türkçe hakkında bilgilendirme olursa sonradan Türkçe ile diğer dillerin aralarında karşılaştırma da olursa dilin mantığı çok daha kolay ve iyi anlaşılır.”
Dikte	2	K8: “Bence bir şeyi öğrenmeye başlamadan önce ne öğreneceğimizi bilmemiz lazım. O yüzden evet önemli.”
Türk Dili Hakkında Ön bilgilendirme (Türk Dilin Tipolojisi)	5	Hazırlık aşamasının içeriğinin ne olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Yazarı siz olsaydınız...
En Sık Kullanılan Kelimeler ve Fiiller	5	K8: “Türkiye’ye alışıırken ve orada yaşamaya başlarken en önemlisi ilk başta günlük hayatta basit kullanılabilecek şeyleri öğrenmek. Çünkü dilini bilmediğiniz bir yerde yaşamak çok kötü bir şey.”
Türk Kültürü	4	K1: “ Bence giriş kitabı iyiydi. Aldığımız konular iyiydi” K5: “Tanışmayla başlamaktansa alfabeye başladım. Sonra kalıplaşmış ifadeler verip ezberletirdim. Çünkü bunları kullanarak öğrencinin motivasyonu artar.”
Basit Dilbilgisi (Şimdiki zaman gibi)	1	K2: “ Mesela şehir ve üniversite hakkında bilgi alabiliriz. Kültür ve yemek hakkında bilgi alabiliriz. Türkçe hakkında mesela kolay şeyler. Merhaba, asıl gidiyor, nasılsın. Mesela bir mağaza gidersek fiyat için nasıl sorabiliriz böyle şey.”
Küçük Kolay Hikâyeler	1	K3: “ Merhaba, nasılsın, selamlaşma gibi sonra hemen başlasa mesela şimdiki zaman çünkü sürekli kullandığı şey var ya o

		yüzden.”
Kısa Kolay Şarkılar (Dinleme)	2	K4: “Eğer ben bilmiyorum bu alfabe falan öğreneceğim ama hazırlık kaç kadar olmalı ki bir hafta iyi yeter.”
Okuma	4	K6: “Bence günlük hayatta kullanabileceğimiz şeyler olsun. Pratik kalıplaşmış ifadeler olursa, günlük hayatta kullandığımız şeyler. Mesela <i>Müsait bir yerde kafede ne kadar, bakar mısınız</i> gibi. Dışarıda sıkça kullanacağımız ve duyacağımız ifadeler. Ayrıca hem yazma hem de telaffuz çalıştırılması lazım. Diyalog yaptırılması gerekir. İki öğrenci çıkartıp sınıfın önünde konuşturulmaları gerekir. Bunun yanında çok basit kolay şarkılar da olursa. Ya da mesela kolay küçük hikâyeler olursa bunlar dile girişebileceğimiz bir kapı olurdu. Özellikle dinleme Türk dili için çok önemli bir faktördür.”

Türk dili ve tipolojisi hakkında bir bilgilendirme verilmesi demek, Türkçenin özelliklerini anlatılması demektir. Türkçenin sözdizimi özellikleri, mantığı, sondan eklemeli bir dil olması ve özne-yüklem sıralaması gibi konuların hazırlık aşamasında yer alıp almaması gerektiği ile ilgili soruya öğrencilerin beşi “evet”, biri “bilmiyorum” ve ikisi “hayır” demiştir. “Hayır” diyen iki öğrencinin ve “bilmiyorum” diyen bir öğrencinin anadili Gürcücedir. Gürcücenin sondan eklemeli ve yüklemi cümlelerin sonunda olan bir dil olması, bu üç öğrencinin Türk dilin mantığını kavramalarında sorun yaşamamaları sonucunu doğurmuş olabilir. Oysa “evet” diyenler, ana dilleri Türkçeden çok farklı olan öğrencilerdir. Ayrıca K6 kodlu öğrenci, diller arasında karşılaştırma yapılmasına imkan verilmesinin öğrenme açısından daha iyi olacağını dile getirmiştir. Diğer bir öğrenci ise bir şeyi öğrenmeden önce ne öğreneceğimizi bilmemiz gerekir diye cevap vermiştir.

Hazırlık aşamanın süresi ile ilgili soruya hemen hemen tüm öğrenciler bir iki hafta aralığında olmalı cevabını vermişlerdir. Nitekim Gazi giriş kitabı da iki haftada okutulmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkiye’ye yeni gelen bir öğrencinin Türk diliyle birlikte öğrenmesi ve alışması gereken çok şey vardır. Yabancı ülkeye giden bir insan özellikle kendi ülkesinden uzakta hayata yeni başlamış biri gibidir. O ülkenin dili, kültürü, insanları her şeyi ona yabancı gelmektedir. Bütün bunlarla ilk kez karşılaşan bir öğrenci, hazırlık ya da ısınma aşamasından geçmeden doğrudan A1 seviyesine başlarsa bu durum motivasyon azalması da başta olmak üzere bir takım olumsuz sonuçlara neden olabilir. Deneklerin cevapları; hazırlık aşamasının öğrencilere dili tanıtmaya, adım adım da olsa dilin yapısını gösterme ve bilinçli bir öğrenim süreci yaşatma açısından yararlı olabileceğini düşündürmektedir.

Türkçe’nin mantığı, sözdizimi ve alfabeti çoğu dilden farklıdır. Eklemeli ve yüklemi sonunda bir dil olmasından dolayı Türkçe, çoğu öğrenciye, özellikle ilk haftalarda, zor gelmektedir.

Yukarıda elde edilen bulgulara göre öğrenciler ilk haftalarda birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu zorluklar ne kadar erken çözümlerse dil öğretim süreci de o kadar sağlıklı işler.

Nitekim A1 seviyesinden önce bir hazırlık aşamasının gerekli olup olmadığını tartışan bu araştırmanın sonuçları yabancılara Türkçe öğretiminde A1 seviyesinin başına bir hazırlık aşamasının eklenmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Takriben iki hafta sürecek; görsellerle desteklenmiş ve özellikle alfabeyle, telaffuza, günlük hayatta kullanılan sözcüklere, Türk kültürüne,

tanışma gibi basit diyaloglara, dikteye, okuma çalışmalarına, kalıplaşmış sözlere vs. yer ve önem veren bir programın hazırlanması dil öğretiminde motivasyonu artıracak bir adım olarak görülmektedir.

Kurumların, uzmanların ve ilgili kişilerin bir araya gelerek bu çalışmadan elde edilen sonuçları ve Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni 2018 sürümünde altı çizilen A1 hazırlık (Pre-A1) seviyesini dikkate alan bir hazırlık kurunu (A0) planlanması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Avrupa Konseyi (2013): *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi– öğrenim, öğretim ve değerlendirme*, 2. Baskı, Frankfurt: telc, Milli Eğitim Bakanlığı.

Balaban, A. (2014). Arnavutluk'ta Türkçe öğretimi ve Arnavutların Türkçe öğrenme sebepleri. *Journal of International Social Research*, 7(33).

Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 311.

Council of Europe (2018). *COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES: LEARNING, TEACHING, ASSESSMENT COMPANION VOLUME WITH NEW DESCRIPTORS*, www.coe.int/lang-cefr

Demir, T. ve Güleç, İ. (2015). ABD Uyruklu Öğrencilerin A1 Düzeyinde Türkçe Ünlü Sesletiminde Karşılaştıkları Ortak Sorunlar, Koç Üniversitesi Örneği. *IV. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi. Sakarya, Aralık, 14*, 120-133.

Demirel, Ö. (2011). Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-398.

Gürbüz, R. ve Güleç, İ. (2016). Türkiye'de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.

Gürsoy, S. ve Güleç, İ. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: Gökkuşluğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye Örneği. *IV. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 98-119.

Kılınç, A. ve Şahin, A. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDTÖ)*(A. Kılınç ve A.ŞahinEds. 1ed.) Ankara: Pegem

Koçer, Ö. (2013). Program geliştirmenin ilk basamağı: yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç ve durum analizi. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).

Tok, M. ve Yiğın, M. (2013). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenlerine İlişkin Bir Durum Çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(8), 132-147.

Tok, M. ve Yiğın, M. (2013). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenlerine İlişkin Bir Durum Çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(8), 132.

Tuğ, K. (2016). Kırgızistan'da Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Bu Dili Öğrenme Nedenleri ve Türklük Bilincine Karşı Farkındalıkları/Learning Causes of Turkish and Awareness of Turkish Consciousness among Students Learning Turkish in Kyrgyzstan. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4(1), 35-44.

URL1: <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi

Yiğit, M. ve Arslan, M. (2014). Kültürel Etkileşimin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Etkisi: Arnavutluk Örneği. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi Sayı 10/Yıl 2014, 10*, 1-13.